

Els búnquers franquistes de la collada de Toses seran un atractiu turístic

Els ajuntaments de Toses i d'Alp, després que ja n'hagin localitzat més de 300, organitzaran visites guiades aquest estiu

Pere Secases, veí d'Alp, i l'alcalde de Toses, Joan Bernadas, al costat d'un búnquer d'aquest darrer municipi. | ACN.

Els ajuntament de Toses (Ripollès) i Alp (Cerdanya) volen aprofitar els búnquers construïts a partir del 1940 per donar a conèixer aquest patrimoni de guerra molt desconegut encara. Les visites es faran aquest estiu per a un públic familiar i esperen poder-los condicionar i senyalitzar. Aquestes fortificacions es van construir sota terra per ordre de Franco, que temia una invasió des dels Pirineus, però no es van fer servir mai. Són estructures molt sòlides, fetes de ciment armat, construïdes sota secret militar.

En els últims anys, se n'han localitzat més de 300 repartits entre la Cerdanya i el Ripollès gràcies a l'esforç de particulars que, fascinats per aquestes construccions, han estat setmanes trepitjant el terreny i parlant amb pastors i gent gran. Els tenim situats amb les coordenades de GPS i alguns encara no els hem trobat, afirma un dels impulsors, Pere Secases. Una part important dels búnquers estan en finques de particulars.

Aquests búnquers formen part del que es coneix com a "Línia P" -Organització Defensiva del Pirineu-, una barrera de defensa ideada per Franco que es va construir els anys 40 amb l'objectiu

d'aturar l'enemic en cas d'invasió. Els primers es van fer amb l'esforç de presoners però després ja es van encarregar a militars per mantenir-los en secret. En teoria se'n preveien fer 10.000 des de Cap de Creus fins al País Basc però finalment només es va arribar als 6.000.

En el cas del Ripollès i a la Cerdanya, se n'han localitzat més de 300, que van de de Martinet fins a Campelles. Pere Secases, veí d'Alp, va començar a buscar-los ara fa quatre anys quan el seu nebot va decidir fer un treball de recerca sobre aquest tema. Admet que aquestes fortificacions el fascinen i que és una feina de moltes hores de caminar i perdre's per la muntanya. Van començar amb un llibre sobre búnquers de Martinet i poc a poc van aconseguir trobar-ne alguns que no estaven documentats. En el cas de Toses, situats de forma estratègica a tocar de la collada, s'han dedicat sobretot a parlar amb la gent gran i amb els pastors, els últims coneixedors d'aquestes estructures. Volen recollir la informació abans que aquest coneixement desaparegui i poder transmetre-ho així a les noves generacions.

Primer ho feien sense mapes però després van decidir buscar documentació a l'Arxiu General Militar que hi ha a Àvila (Castella i Lleó) per afinar una mica més. A finals d'aquest mes, té previst tornar-hi per seguir avançant.

Sis tipus diferents

Els búnquers s'agrupen per "centres de resistència" i n'hi ha de sis tipus diferents. El més comú és el de metrallera però també hi ha el de canó, fusell, refugi, observatori i antiaeris. Tots estan excavats a terra, fets amb estructures de ciment armat d'uns 60 centímetres de gruix, si bé tenen diferències com ara elements de fusta. El pas del temps no els ha afectat a nivell de seguretat i són perfectament visitables. Actualment, tenen documentats els centres de resistència que van del 44 al 53 -només falta un refugi a Campelles- amb les coordenades de GPS mentre que del 54 al 55 és informació secreta, que no poden consultar als arxius. Malgrat això, n'han trobat sobre el terreny 7 de 12. No és una feina fàcil, ja que estan camuflats i el pas del temps els ha tapat encara més. Gràcies als coneixements adquirits, afegeix Secases, els ulls s'acaben adaptant i es poden intuir els indrets on poden estar.

Ara que han aconseguit localitzar aquest patrimoni de guerra, volen organitzar visites guiades. L'any passat ja en van fer a tall de prova i la resposta va ser positiva, donat que són espais de muntanya en plena natura i amb molt bones vistes. Aquest any, els ajuntaments de Toses i Alp han decidit impulsar-ho i oferir les visites a un públic familiar. Volem que la gent ens visiti a l'estiu i que de la mateixa manera que van a Núria també vinguin aquí a veure els búnquers, afirma l'alcalde de Toses, Joan Bernadas. Per tal de condicionar aquests espais, que no es van fer servir mai i que alguns estan bruts o molt deixats, es plantegen organitzar neteges amb l'ajuda de veïns i buscar subvencions per fer la senyalització. Es prioritzaran els que estiguin en terrenys municipals però no descarten arribar a acords amb particulars, que accedeixin a obrir-los al públic.